

การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

A Study of the Guidance Administration Conditions of the Opportunity
Expansion Schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational
Service Area Office 1

สุกัญญา เบ็ญจะจันทร์ นเรศ ขันธะรี และชูชีพ ประทุมเวียง
Sukanya Banjakan, Naret Khantharee, and Chucheepratumviang

สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani
Rajabhat University

Email: sukanya.oppo1993@gmail.com

Received: June 25, 2023; Revised: August 5, 2023; Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขยายโอกาส จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 263 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูผู้สอน จำนวน 209 คน กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 (1) ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสะสม และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น (2) ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน (3) ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา (4) ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง (5) ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง

คำสำคัญ: งานแนะแนว การบริหารงาน สถานศึกษาขยายโอกาส

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the guidance administration conditions of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1, 2) to compare the guidance administration conditions of the school administrators and teachers in the opportunity expansion schools classified by positions, fields of education degrees, and working experience, and 3) to study guidelines for developing the guidance administration of the opportunity expansion schools. The samples used in this research were 263 participants: 54 school administrators and 209 teachers. The interviewed target group were 2 school administrators and 2 teachers in a total of 4 people. They were selected by purposive sampling. The research instruments were a questionnaire asking for the guidance administration conditions of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 and a structural interview form. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and a test.

The research findings were as follows.

1. The guidance administration conditions of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 in the overall were at a high level. When the aspects were considered, all of the aspects were at a high level.

2. The findings of the comparison of the guidance administration conditions of the school administrators and the teachers in the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 classified by positions, fields of education degrees, and working experience showed that in the overall, the guidance administration conditions were different with the statistical significance at the level of .01.

3. The guidelines for developing the guidance administration of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 were that the schools (1) should use various and suitable instruments with the information that needed to be accurate and reliable such as questionnaires, observation by using the observation forms, tests, interviews, collection of history records, and home visits, (2) should have the information systems that the students could access in various channels such as creating Line groups for classrooms, school Facebook, or school pages, (3) should have the teachers graduated in guidance or psychology, (4) should manage teaching and learning by opening opportunities to the students to check their aptitudes and interests to discover themselves, and (5) should arrange activities by having alumni to advise living life to be guidelines for the students.

Keywords: Guidance, Administration, the Opportunity Expansion Schools

บทนำ

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษากำหนดให้มีการพัฒนาเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกด้านโดยการปฏิรูปกระบวนการ

เรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย มีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัยใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ดังนี้ 1) ด้านความปลอดภัย พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ 2) ด้านโอกาส สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้าเรียนทุกคน มีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัยและดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน วารสารฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันและส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมีทักษะในการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพซึ่งได้กำหนดโครงสร้างสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้หลักสูตรยังได้กำหนดให้กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่รักเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นรู้จักแสวงหาใช้ข้อมูลสารสนเทศวางแผนการเรียนรู้ อาชีพ การดำเนินชีวิตพัฒนาบุคลิกภาพปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตค่านิยมที่ดีมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัวและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

เนื่องจากสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เราเรียกว่า ยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความก้าวหน้าของสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคน ปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อนรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม การฆ่าตัวตาย ความอ่อนไหวทางจิตใจ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญ คือ บุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ดังนั้น งานแนะแนวจึงมีบทบาทในการช่วยให้บุคคลดังกล่าวสามารถ

ยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตด้วยตนเองและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง ประเพณีและชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของคนในสังคม บุคคลที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือเด็กและเยาวชนของชาติ ควรจะได้รับการเอาใจใส่ช่วยเหลือเป็นพิเศษ ควรมีการสร้างเสริมให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ รู้จักคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาในช่วงวิกฤต รู้จักวางแผนในการทำงานและการพัฒนาตนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (คณิศร์ จัปจิตต์, 2559) งานแนะแนวมีความสำคัญเป็นกลไกที่ช่วยในการพัฒนานักเรียนและแก้ไขปัญหาโดยการให้คำปรึกษา เพื่อให้ นักเรียนสามารถค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจเพื่อมีคุณลักษณะพื้นฐานในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งผู้บริหารถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้งานแนะแนวประสบผลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้บริหารคือ ผู้นำ ที่มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษา จึงถือว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา แต่เนื่องจากครูแนะแนวมีภาระงานมาก และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือจากงานแนะแนว ปัญหาเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากรแนะแนวในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ครูภัณฑ์ ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรแนะแนว ซึ่งพบว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวนอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการพิเศษต่าง ๆ ความเหมาะสมของห้องแนะแนว สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการจัดบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษา และด้านบริการศึกษา และรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีโรงเรียนส่วนน้อยที่จัดบริการครบทั้ง 5 ด้าน ซึ่งจะเน้นจัดบริการแนะแนวด้านการศึกษา ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนวเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแนะแนว บุคลากรแนะแนวขาดการพัฒนาการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ (ปนัดดา สิงห์โต, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 เล็งเห็นความสำคัญของนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดกลยุทธ์ที่ 1 ในแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา Best Practice UBON 1 ได้แก่ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การเข้าใจ การเข้าถึง การบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดการออกกลางคัน เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานโดยสร้างความรู้ ความเข้าใจความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน วางแผนการจัดการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การสำรวจสำมะโน ประชากรวัยเรียน การรับเด็กเข้าเรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็ง ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ และดูแลกำกับติดตาม แก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2565)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ว่าสถานศึกษามีสภาพการบริหารงานแนะแนวมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานแนะแนวให้ดี และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 64 คน และครูผู้สอน จำนวน 763 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 827 คน

ตัวอย่างที่

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูผู้สอน จำนวน 209 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 263 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเลือกตอบ (Checklist) ได้แก่ ตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม โดยมีข้อความครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษา ด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านติดตามและประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 และแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ถึงสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างช่วยกรอกข้อมูลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีการนัดหมายกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	54	20.5
ครูผู้สอน	209	79.5
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		
สาขาวิชาการแนะแนว	10	3.8
สาขาวิชาอื่น ๆ	253	96.2
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	60	22.8
ตั้งแต่ 5-15 ปี	98	37.3
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	105	39.9

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ครูผู้สอนจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 79.5 จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาเป็นสาขาวิชาการแนะแนวจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 สาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 96.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเป็นต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ตั้งแต่ 5-15 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม

สภาพการบริหารงาน แนะแนว	สภาพการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	4.17	.47	มาก
2. ด้านสารสนเทศ	4.18	.50	มาก
3. ด้านให้คำปรึกษา	4.21	.48	มาก
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	4.20	.54	มาก
5. ด้านติดตามและประเมินผล	4.19	.50	มาก
รวม	4.19	.44	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ($\bar{x} = 4.19$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านให้คำปรึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) รองลงมา คือ ด้านจัดวางตัวบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้านโดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	ตำแหน่ง							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=54)			ครูผู้สอน (n=209)			t	p
	$\bar{x}$	S	แปลผล	$\bar{x}$	S	แปลผล		
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	4.50	.40	มาก	4.09	.45	มาก	6.16*	.00
2. ด้านสารสนเทศ	4.37	.42	มาก	4.13	.50	มาก	3.21*	.00
3. ด้านให้คำปรึกษา	4.51	.38	มากที่สุด	4.14	.47	มาก	5.41*	.00
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	4.46	.39	มาก	4.13	.56	มาก	4.99*	.00
5. ด้านติดตามและประเมินผล	4.51	.44	มากที่สุด	4.10	.49	มาก	5.62*	.00
รวม	4.47	.33	มาก	4.12	.44	มาก	6.58*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าตำแหน่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตาม สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา							
	สาขาวิชาการแนะแนว (n=10)			สาขาวิชาอื่น ๆ (n=253)			t	p
	$\bar{x}$	S	แปลผล	$\bar{x}$	S	แปลผล		
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	4.01	.39	มาก	4.18	.48	มาก	1.11	.27
2. ด้านสารสนเทศ	3.49	.45	ปานกลาง	4.21	.48	มาก	4.65*	.00
3. ด้านให้คำปรึกษา	3.81	.47	มาก	4.23	.47	มาก	2.74*	.01
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	3.48	.64	ปานกลาง	4.23	.52	มาก	4.47*	.00
5. ด้านติดตามและประเมินผล	4.08	.39	มาก	4.19	.51	มาก	.71	.48
รวม	3.77	.36	มาก	4.21	.44	มาก	3.11*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา คือ สาขาวิชาการแนะแนวและสาขาวิชาอื่น ๆ โดยรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	ประสบการณ์ในการทำงาน								
	ต่ำกว่า 5 ปี (n=60)			ตั้งแต่ 5-15 ปี (n=98)			มากกว่า 15 ปีขึ้นไป (n=105)		
	$\bar{X}$	S	แปลผล	$\bar{X}$	S	แปลผล	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	3.97	.48	มาก	4.19	.45	มาก	4.28	.46	มาก
2. ด้านสารสนเทศ	4.01	.54	มาก	4.21	.44	มาก	4.24	.50	มาก
3. ด้านให้คำปรึกษา	4.10	.48	มาก	4.20	.47	มาก	4.29	.47	มาก
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	4.07	.54	มาก	4.22	.50	มาก	4.25	.57	มาก
5. ด้านติดตามและประเมินผล	3.99	.48	มาก	4.20	.47	มาก	4.29	.52	มาก
รวม	4.03	.46	มาก	4.20	.41	มาก	4.27	.43	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.77 55.12 58.90	2 260 262	1.89 .21	8.90*	.00
2. ด้านสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.17 62.52 64.69	2 260 262	1.09 .24	4.52	.01
3. ด้านให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.36 58.36 59.72	2 260 262	.68 .22	3.03	.05
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.43 75.37 76.80	2 260 262	.71 .29	2.46	.09
5. ด้านติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.47 63.24 66.71	2 260 262	1.74 .24	7.14*	.00
รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.29 48.71 51.00	2 260 262	1.14 .19	6.10*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษาและด้านจัดวางตัวบุคคล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5-15 ปี	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	3.97	-	.02	.00*
ตั้งแต่ 5-15 ปี	4.18	-	-	.34
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	4.28	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านติดตามและประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5-15 ปี	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	3.99	-	.04	.00*
ตั้งแต่ 5-15 ปี	4.20	-	-	.43
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	4.29	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีดังนี้

1. ด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสละ และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้

2. ด้านสารสนเทศ ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน และควรจัดนิทรรศการ เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลโดยตรงจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่อยู่ในความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตของตนเอง

3. ด้านให้คำปรึกษา ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา และควรส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมอบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง และควรจัดหาทุนสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน
5. ด้านติดตามและประเมินผล ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง และควรจัดทำรายงานผลพัฒนางานแนะแนวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลที่ได้มาจัดทำสถิติและพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านให้คำปรึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านจัดวางตัวบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา โดยวิเคราะห์การทดสอบ t-test และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์การทดสอบ F-test เป็นรายด้านและโดยภาพรวมทุกด้าน เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษา และด้านจัดวางตัวบุคคล ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล และด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสะสม และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้

3.2 ด้านสารสนเทศ ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน และควรจัดนิทรรศการ เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลโดยตรงจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่อยู่ในความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตของตนเอง

3.3 ด้านให้คำปรึกษา ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา และควรส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา

3.4 ด้านจัดวางตัวบุคคล ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง และควรจัดหาทุนสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน

3.5 ด้านติดตามและประเมินผล ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง และควรจัดทำรายงานผลพัฒนางานแนะแนวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลที่ได้มาจัดทำสถิติและพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยควรอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษา ด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านติดตามและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เล็งเห็นความสำคัญของนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จึงได้ขับเคลื่อนการบริหารงานแนะแนวตาม กลยุทธ์ที่ 1 ในแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา Best Practice UBON 1 ได้แก่ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การเข้าใจ การเข้าถึง การบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดการออกกลางคัน เพื่อให้ประชากรใน วัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่ม

เป้าหมาย เข้าถึงการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานโดยสร้างความรู้ ความเข้าใจความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน วางแผนการจัดการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การสำรวจสำมะโน ประชากรวัยเรียน การรับเด็กเข้าเรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ และดูแลกำกับติดตาม แก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิเชียร จงดี (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับลัดกี รัชชัย (2565) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน และครูผู้สอนมีภาระงานมาก และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือจากงานแนะแนว ปัญหาเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากรในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูพันธุ์ ไม่เพียงพอ สอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวม ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนว และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา แต่เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดบุคลากรแนะแนว ซึ่งพบว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวนอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการพิเศษต่าง ๆ ความเหมาะสมของห้องแนะแนว สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการจัดบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษา และด้านบริการศึกษา และรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล

มีโรงเรียนส่วนน้อยที่จัดบริการครบทั้ง 5 ด้าน ซึ่งจะเน้นจัดบริการแนะแนวด้านการศึกษา ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนวเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแนะแนว บุคลากรแนะแนวขาดการพัฒนาการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสาขาวิชา โดยภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานานหลายปีได้รับประสบการณ์ และได้สัมผัสกับสภาพในการบริหารงานแนะแนวหลายครั้ง รวมทั้งได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานแนะแนวหลายครั้ง ทำให้มีมุมมองเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวได้กว้างขึ้น และมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยการเข้าศึกษาอบรม เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด และระดับกระทรวงศึกษาธิการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทำให้ตื่นตัวและกระตือรือร้นที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนให้ทันต่อสภาพการบริหารงานแนะแนว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าย่อมเข้าใจและมีเทคนิคในการทำงานสูงขึ้น รู้จักยืดหยุ่นในสภาพการบริหารงานแนะแนวมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า สอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประสบการณ์โดยภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับวิเชียร จงดี (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นงานสารสนเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสละ และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้ สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบและควรมีเครื่องมือรวบรวมความสนใจ ความถนัด ความต้องการของนักเรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับ

ปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโดยตรงในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.2 ด้านสารสนเทศ ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน และควรจัดนิทรรศการ เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลโดยตรงจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่อยู่ในความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตของตนเอง สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการจัดดำเนินการกำกับ ติดตาม การบริการสารสนเทศ สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการสารสนเทศ จัดข้อมูลข่าวสาร ด้านการศึกษา อาชีพ ความรู้ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน และ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดห้องและติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีแหล่งสืบค้นที่ทันสมัยมีคุณภาพ

3.3 ด้านให้คำปรึกษา ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา และควรส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมอบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับคณิศร์ จัปจิตต์ (2559) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมงานแนะแนว สถานศึกษาส่งครูและบุคลากรไปฝึกอบรมด้านจิตวิทยาการแนะแนว ตามสถานที่ต่าง ๆ สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่องการบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาพร้อมทั้งจัดทำห้องให้คำปรึกษาอย่างเอกเทศ และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการให้คำปรึกษา ควรจัดอบรมให้กับครูและบุคลากร และเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และการแนะแนวมาให้คำปรึกษาแก่นักเรียน สอดคล้องกับ Odilia (2018) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลการให้คำปรึกษาและบริการแนะแนว: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองโคโรกาว่า พบว่าผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานของบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนมัธยมพบว่ามีความรู้ผู้ให้คำปรึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมมาอย่างเพียงพอ ซึ่งหมายความว่าโรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอสำหรับการดำเนินการให้คำแนะนำและบริการให้คำปรึกษา

3.4 ด้านจัดวางตัวบุคคล ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง และควรจัดหาทุนสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีเครื่องมือรวบรวมความสนใจ ความถนัด ความต้องการของนักเรียนที่หลากหลาย และควรจัดวางตัวบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมตามความสามารถและความถนัด สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล จัดหารายได้

ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน และจัดกิจกรรมในการระดมทุนจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน จัดให้มีการแนะแนวการศึกษาต่อ แนะนำอาชีพ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการเรียน และประกอบอาชีพตรงตามความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับ Otaki (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความใฝ่ฝันในอาชีพแพทย์: แบบสอบถามทั่วประเทศของครูที่รับผิดชอบการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมปลายของญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทมีแนวโน้มที่จะเสียเปรียบเมื่อเลือกอาชีพทางการแพทย์ (เนื่องจากปัญหาทางการเงิน)มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและมาจากครอบครัวที่ร่ำรวยกว่า ทำให้เห็นว่าความแตกต่างทางเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ในการเข้าเรียนแพทย์ส่งผลต่อการศึกษาต่อของนักเรียน

3.5 ด้านติดตามและประเมินผล ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิตเพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง และควรจัดทำรายงานผลงานงานแนะแนวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลที่ได้มาจัดทำสถิติและพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส การติดตามผลการเข้าศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนหลังสำเร็จการศึกษา และนำผลจากการติดตามมาวิเคราะห์เพื่อนำมาพัฒนาส่งเสริมนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านให้คำปรึกษา ที่ยอมรับกันว่าเป็น “หัวใจ” ของงานแนะแนว เนื่องจากการให้คำปรึกษาเป็นบริการที่ช่วยให้ผู้เรียนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ได้รับการช่วยเหลือจนกระทั่งสามารถแก้ไขปัญหของตนเองได้ และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ครูผู้ให้คำปรึกษาควรมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องในการให้คำปรึกษา เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2. จากผลการวิจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษานำข้อมูลวิเคราะห์มาใช้ในการวางแผนพัฒนางานแนะแนว ดังนั้น ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบสัมภาษณ์ ระเบียนสะสมและการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

1. ควรวิจัยเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาและอาชีพของสถานศึกษาขยายโอกาส
2. ควรวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารงานแนะแนวประสบผลสำเร็จในสถานศึกษาขยายโอกาส

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ ประทุมเวียง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ ชันธะรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์ ประธาน

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัครภูมิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณผู้บริหาร ที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีและผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และประโยชน์ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, สำนักงาน. **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565** (ออนไลน์) 2566. (อ้างเมื่อ 15 มกราคม 2566). จาก: www.ubn1.go.th
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2558.
- , สำนักงาน. **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่องนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและ แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563.
- ณิศร์ จัปจิตต์. **การศึกษาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559.
- ดิลก คำเพาะ. **สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2557.
- ปนัดดา สิงห์โต. **แนวทางการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2564.
- ลักกี้ ธงชัย. **สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาแพร่**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565.
- วิเชียร จงดี. **การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2561.
- สุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์. **การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2563.
- Odilia, I. M. **An Appraisal of Counseling and Guidance Services : A Case of Secondary Schools in Korogwe Town Council**. (online) 2018 (Cited 11 December 2022). Available from: www.repository.out.ac.tz/id/eprint/1970
- Otake, J. et al, "Factors that hinder medical career aspirations: A nationwide questionnaire survey of teachers in charge of career guidance in Japanese highschoools," **Plos One**. 17, 6 (June 2022): 11.

